

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO KLASA 7

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- ☐ uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela
- ☐ wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi
- ☐ mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu
- ☐ rozumie polecenia
- ☐ rozpoznaje fragmenty informacyjne w wysłuchanym tekście
- ☐ rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

- ☐ czyta teksty współczesne i dawne
- ☐ odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźba, grafika) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego
- ☐ rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady
- ☐ rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinię i fakty, rozróżnia fikcję i kłamstwo
- ☐ wie, czym jest sugestia, ironia, z pomocą nauczyciela i klasy rozpoznaje aluzję
- ☐ rozróżnia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim
- ☐ wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi
- ☐ dostrzega różne motywy postępowania bohaterów
- ☐ odczytując sens utworu, dostrzega podstawowe wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; formułuje wnioski
- ☐ czyta utwory liryczne i zna cechy liryki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do liryki: pieśń, tren
- ☐ odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego
- ☐ zna podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, prozaizm, inwokację
- ☐ rozpoznaje obrazy poetyckie w utworze
- ☐ czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do epiki
- ☐ wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze
- ☐ wie, czym się różni fikcja literacka od rzeczywistości
- ☐ rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową
- ☐ rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu
- ☐ odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog
- ☐ rozpoznaje balladę jako gatunek z pogranicza rodzajów literackich
- ☐ posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich
- ☐ rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł
- ☐ wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym

- ☐ dostrzega symbole i alegorie w tekstach kultury
- ☐ wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator)
- ☐ zauważa związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury
- ☐ dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- ☐ sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi
- ☐ tworzy plan dłuższej wypowiedzi
- ☐ tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje
- ☐ wypowiada się na temat
- ☐ stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, a w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę
- ☐ stara się o estetyczny zapis wypowiedzi
- ☐ wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji
- ☐ przygotowuje wywiad
- ☐ streszcza i parafrazuje tekst, w tym tekst popularnonaukowy
- ☐ wyraża swoje zdanie i umie je uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów
- ☐ pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście
- ☐ opisuje i charakteryzuje postaci rzeczywiste i fikcyjne
- ☐ stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową
- ☐ opisuje elementy dzieła malarskiego, wykorzystuje z pomocą nauczyciela odpowiednie konteksty
- ☐ układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty
- ☐ wygłasza z pamięci tekst poetycki

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- ☐ wie, czym jest błąd językowy
- ☐ ma podstawową wiedzę z zakresu gramatyki języka polskiego:
 - fonetyki (zna różnicę między głosem a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe), dostrzega rozbieżności pomiędzy mową a pismem
 - słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę pomiędzy wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji), stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów
 - fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany)
 - składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie)

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- ☐ świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników
- ☐ żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o jej powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie
- ☐ określa tematykę wysłuchanego utworu; ocenia wartość wysłuchanego tekstu
- ☐ rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym
- ☐ wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu
- ☐ rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

- ☐ podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przerośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów
- ☐ nazywa różne motywy postępowania bohaterów
- ☐ określa problem poruszony w utworze i ustosunkowuje się do niego
- ☐ identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki
- ☐ charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu
- ☐ wskazuje podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, prozaizm, inwokację
- ☐ wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie
- ☐ rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn
- ☐ identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze
- ☐ odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości
- ☐ rozumie znaczenie terminów *realizm* i *fantastyka*
- ☐ odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania
- ☐ podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej
- ☐ zna cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki i ballady
- ☐ rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście
- ☐ samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w odpowiednich źródłach, sporządza prosty przypis
- ☐ wyszukuje informacje w indeksie i przypisach
- ☐ analizuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury
- ☐ dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie
- ☐ wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
- ☐ analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury
- ☐ wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- ☐ pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, wyraża własne zdanie i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska
- ☐ zachowuje trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu
- ☐ stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów,
- ☐ rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia
- ☐ stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy
- ☐ uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury
- ☐ dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację
- ☐ redaguje rozprawkę z tezą bądź hipotezą, formułuje odpowiednie argumenty i popiera je odpowiednimi przykładami
- ☐ pisze wywiad
- ☐ stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi
- ☐ zachowuje poprawność językową i stylistyczną tworzonego tekstu

- ☐ wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną
- ☐ opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w tekstach kultury, takich jak obraz, plakat, grafika
- ☐ w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- ☐ dostrzega błędy językowe i potrafi je skorygować
- ☐ stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową w zakresie:
 - fonetyki (zna różnicę między głosem a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe), dostrzega rozbieżności między mową a pismem
 - słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji), stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów
 - fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany)
 - składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie)

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- ☐ słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu
- ☐ analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

- ☐ płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji
- ☐ odczytuje tekst na poziomie przenośnym
- ☐ określa funkcję przeczytanego tekstu
- ☐ interpretuje tytuł utworu
- ☐ wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych
- ☐ dostrzega manipulację, wartościowanie w czytany tekście, w tym w satyrze
- ☐ określa funkcję środków artystycznego wyrazu
- ☐ analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu
- ☐ uzasadnia przynależność gatunkową różnych utworów literackich
- ☐ uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki
- ☐ wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych
- ☐ odczytuje sensy przenośne i symboliczne w odbieranym tekście

MÓWIENIE

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- ☐ płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej
- ☐ uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów
- ☐ dobiera środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia
- ☐ aktywnie uczestniczy w dyskusji
- ☐ wystrzega się brutalności słownej, kłamstwa i manipulacji w wypowiedzi ustnej
- ☐ pisze na temat, stosując funkcjonalną kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte celnie dobranymi przykładami
- ☐ dobiera i stosuje środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu
- ☐ prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadomie stosuje retoryczne środki wyrazu
- ☐ reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację
- ☐ w rozprawce dobiera odpowiednie argumenty, w których odwołuje się do kontekstu literackiego, popiera je odpowiednimi przykładami
- ☐ pisze wywiad, wykorzystując zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie
- ☐ opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki
- ☐ w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- ☐ umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
- ☐ dokonuje korekty tworzonego tekstu
- ☐ analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, w piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie:
 - fonetyki (zna różnicę między głosem a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe), dostrzega rozbieżności między mową a pismem
 - słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji), stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów
 - fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany)
 - składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie)

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- ☐ słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega i ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

- ☐ płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji,

akcentowania, intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego

☐ odczytuje tekst na poziomie przerośnym i symbolicznym ☐ wartościuje zachowania i postawy bohaterów, uwzględniając motywy ich postępowania i odwołując się do ogólnie przyjętych zasad moralnych

☐ ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak manipulacja itp.

☐ określa funkcję środków artystycznego wyrazu, a zwłaszcza symbolu i alegorii

☐ interpretuje symbole występujące w różnych tekstach kultury

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

☐ udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód

☐ aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji

☐ charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych

☐ analizuje uczucia własne i bohaterów literackich,

☐ próbuje interpretować głosowo wygłaszany tekst, m.in. przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie,

☐ pisze wypowiedzi logiczne, spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym i poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym

☐ dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy

☐ posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania

☐ posługując się bogatym słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) oraz pisma użytkowe

☐ odwołując się do kontekstów, tworzy rozprawkę z tezą lub hipotezą

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

☐ wykorzystując wiedzę o języku, analizuje elementy językowe w tekstach kultury jako świadome kształtowanie warstwy stylistycznej tekstu

☐ świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania w zakresie fonetyki, fleksji, składni, słownictwa

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

☐ słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako aktywny uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych

☐ analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

☐ czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania) na poziomie dosłownym, przerośnym i symbolicznym

☐ samodzielnie interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji

- ☐ praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego
- ☐ krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- ☐ samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko, lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe dowodzi przyjętych racji
- ☐ aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski
- ☐ interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych
- ☐ oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej
- ☐ pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu, w tym rozprawkę z hipotezą; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną kompozycję
- ☐ tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem
- ☐ redaguje dłuższe formy wypowiedzi
- ☐ podejmuje próby własnej twórczości literackiej

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- ☐ wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi
- ☐ samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach